

**Any
Fuster
2009**

**Commemoració de l'Any
Fuster**

**Guia didàctica per als
centres educatius:**

**Lleida, 150 anys de
transformacions i canvis**

Ajuntament de Lleida

2009 Any Fuster

ÍNDEX

1. Presentació

2. Objectius Didàctics

3. Continguts

4. Activitats

- Etapa de l'Educació Infantil
- Etapa de l'Educació Primària
- Etapa de l'Educació Secundària i Batxillerat
- Formació Professional
- Altres activitats relacionades amb l'Exposició Ciutadana

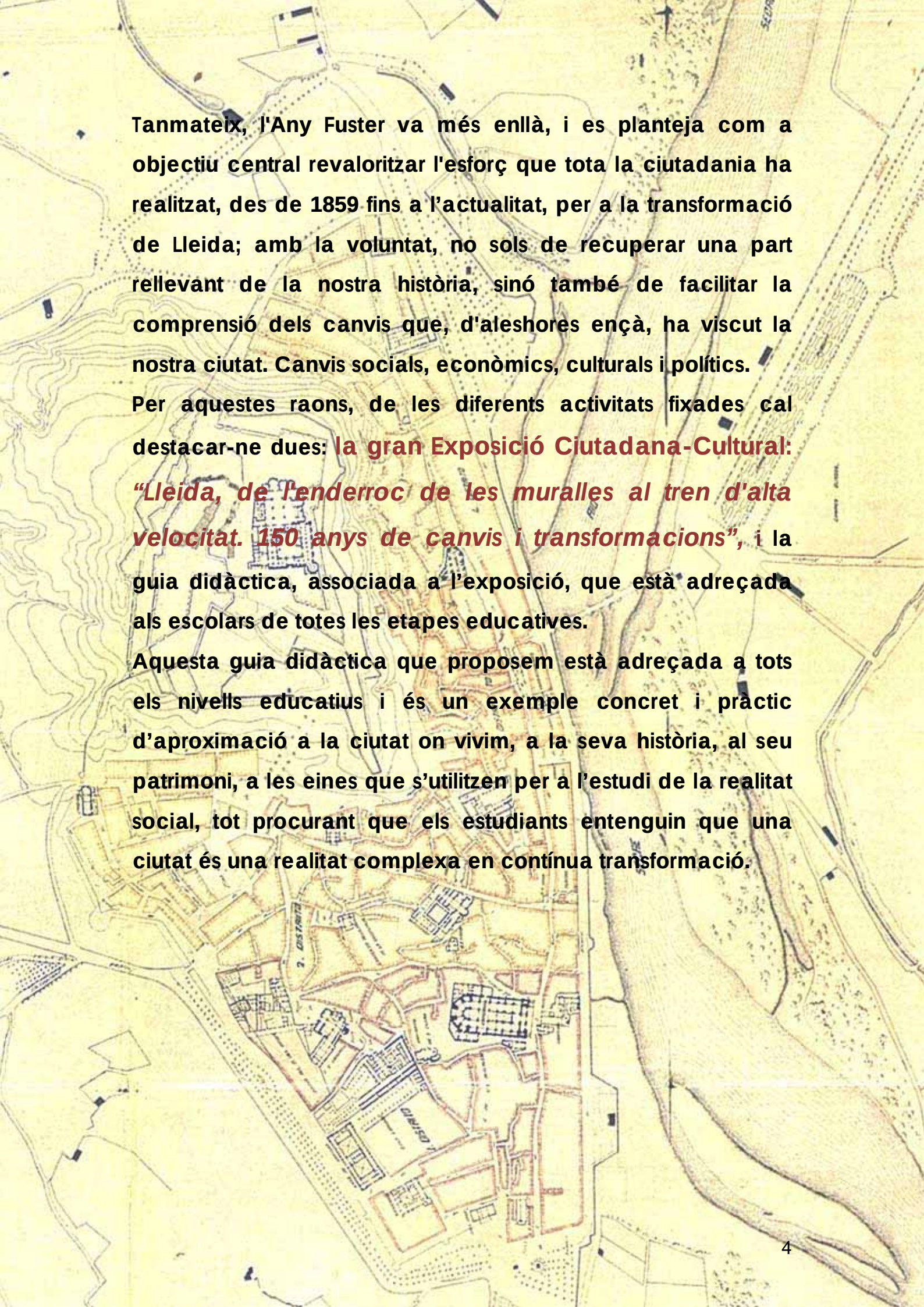
1. PRESENTACIÓ

La Paeria recorda l'Alcalde Fuster, cada any, amb una ofrena floral al seu monument als Camps Elisis, en el transcurs de la Fira de Sant Miquel. Aquest any fa 150 anys que Manuel Fuster va iniciar el seu segon mandat a l'Ajuntament de Lleida, el més fructífer, doncs l'any 1842 també va ser alcalde. Un mandat ple de grans esdeveniments que varen canviar la fesomia de la ciutat, suposant per a lleidatanes i lleidatans un gran salt endavant.

Per commemorar aquest aniversari, la Paeria ha declarat l'any 2009 Any Fuster; amb la voluntat de difondre l'obra per ell realitzada, origen de la Lleida contemporània.

En el transcurs del seu mandat, Lleida va veure com s'enderrocaven les muralles, obrint-se físicament al seu entorn; va iniciar-se l'eixample de la ciutat; va arribar el ferrocarril, incrementant les possibilitats de comunicació i de relació amb els altres territoris; i es van construir els Camps Elisis, que, malauradament Fuster no va poder inaugurar, en morir quinze dies abans de la data fixada.

Totes aquestes actuacions són més que rellevants per fer memòria del seu pas per la Paeria i per explicar de quina manera la transformació de la ciutat genera nous horitzons de llarg abast en el transcurs del temps.

Tanmateix, l'Any Fuster va més enllà, i es planteja com a objectiu central revaloritzar l'esforç que tota la ciutadania ha realitzat, des de 1859 fins a l'actualitat, per a la transformació de Lleida; amb la voluntat, no sols de recuperar una part rellevant de la nostra història, sinó també de facilitar la comprensió dels canvis que, d'aleshores ençà, ha viscut la nostra ciutat. Canvis socials, econòmics, culturals i polítics.

Per aquestes raons, de les diferents activitats fixades cal destacar-ne dues: **la gran Exposició Ciutadana-Cultural: “Lleida, de l'enderroc de les muralles al tren d'alta velocitat. 150 anys de canvis i transformacions”**, i la guia didàctica, associada a l'exposició, que està adreçada als escolars de totes les etapes educatives.

Aquesta guia didàctica que proposem està adreçada a tots els nivells educatius i és un exemple concret i pràctic d'aproximació a la ciutat on vivim, a la seva història, al seu patrimoni, a les eines que s'utilitzen per a l'estudi de la realitat social, tot procurant que els estudiants entenguin que una ciutat és una realitat complexa en contínua transformació.

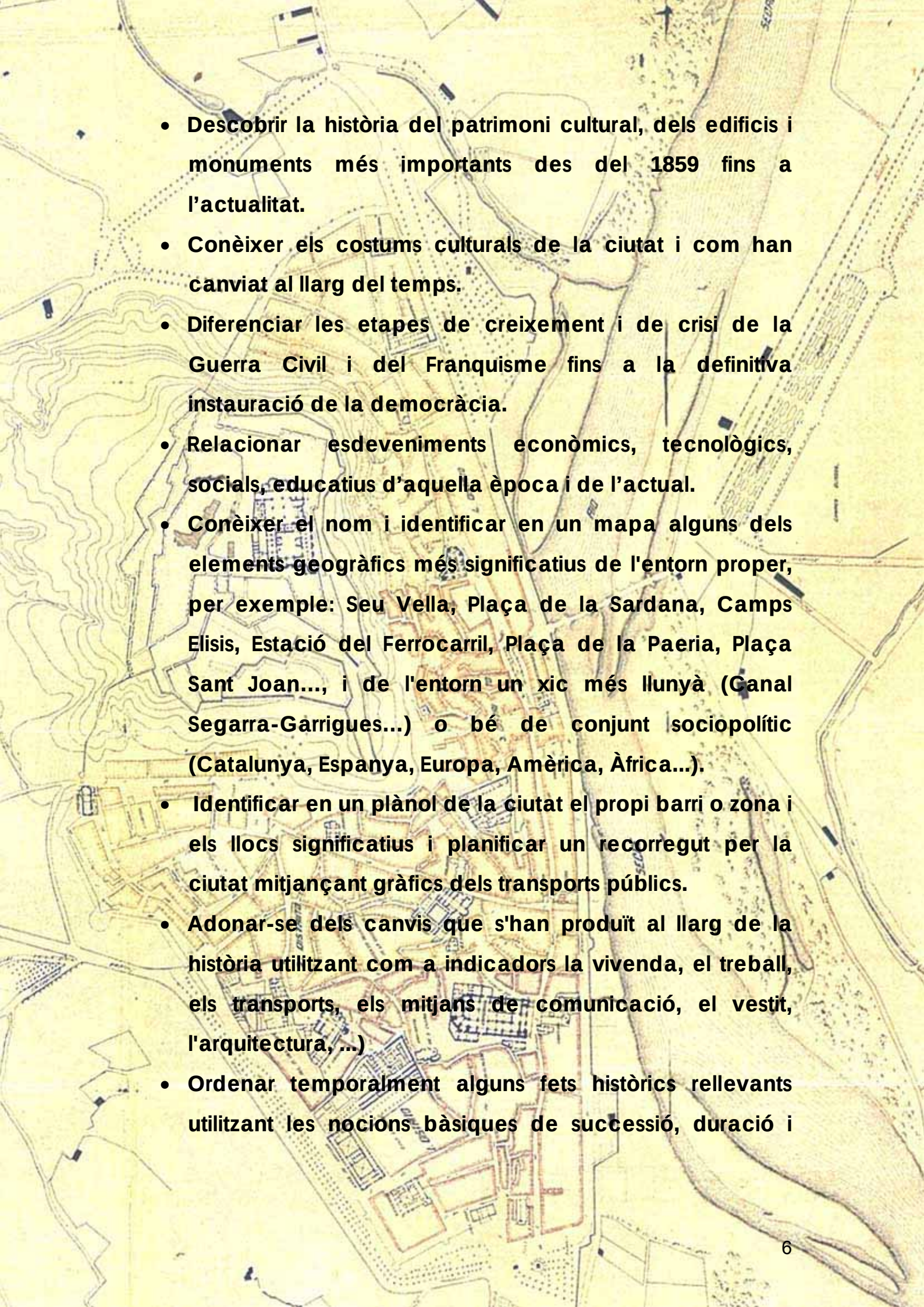
2. OBJECTIUS DIDÀCTICS

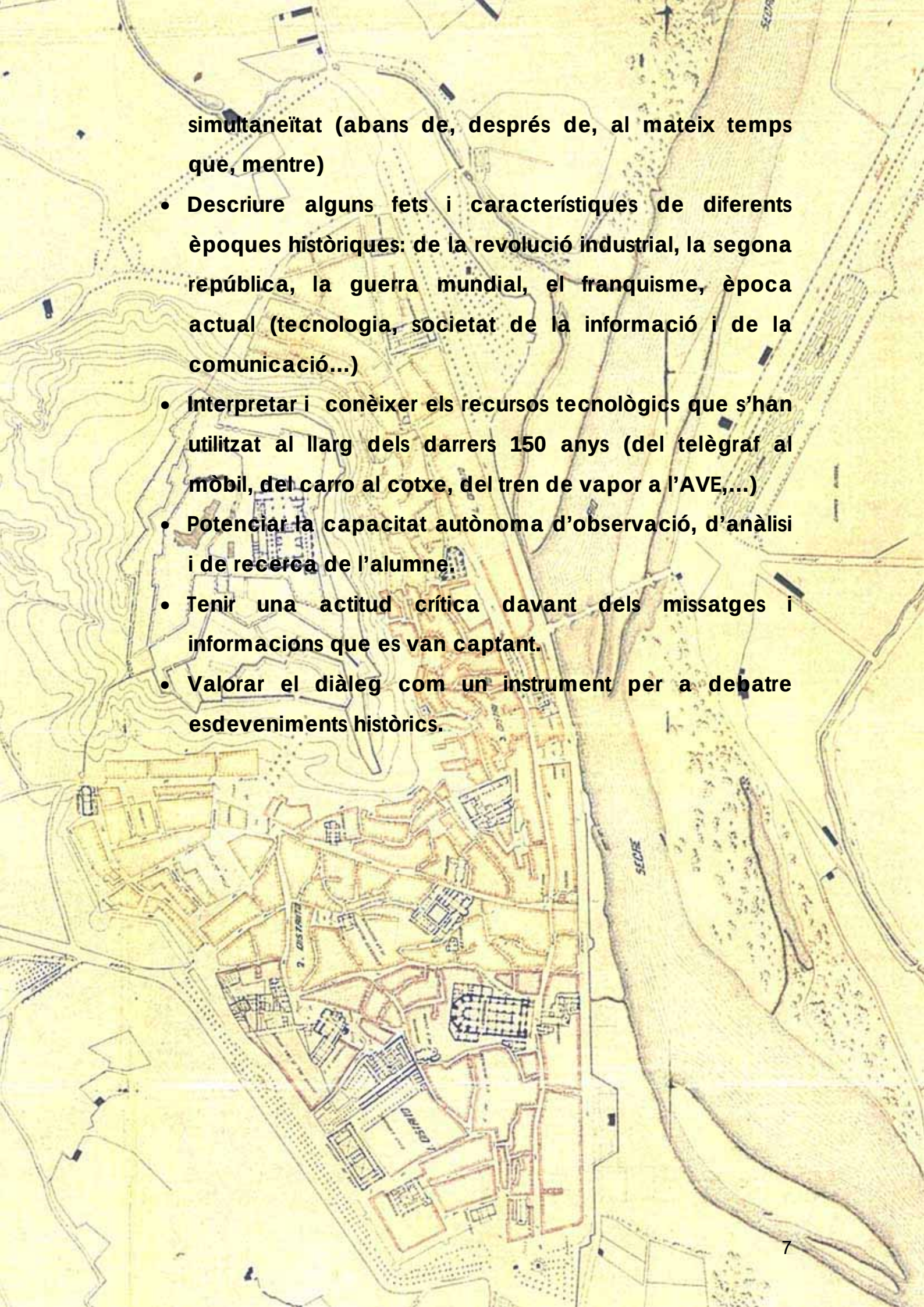
Cal partir de la base que és important conèixer el nostre passat històric i el nostre patrimoni per a poder-nos identificar i implicar-nos amb la nostra ciutat; és interessant que iniciem als alumnes des de la seva infància fins al batxillerat i la FP a conèixer i estimar la ciutat, i en les diverses transformacions històriques que han protagonitzat els canvis urbanístics, socials, culturals, econòmics més significatius de Lleida i de les terres de Lleida.

El nucli de la programació dels actes commemoratius de l'Any Fuster és la celebració d'una gran exposició ciutadana-cultural, construïda a partir de diversos itineraris pedagògics i didàctics interessants i atractius.

Concretament, els objectius de l'Exposició Ciutadana que porta per títol *"De l'enderroc de les muralles al tren d'alta velocitat. 150 anys de canvis i transformacions"* són:

- Conèixer la història de la ciutat de Lleida des de fa 150 anys.
- Conèixer les transformacions urbanístiques de la ciutat en els darrers 150 anys.
- Descobrir una nova manera de viure la convivència al territori lleidatà.
- Conèixer l'origen modern de la ciutat i entendre com estava estructurada temporalment.

-
- **Descobrir la història del patrimoni cultural, dels edificis i monuments més importants des del 1859 fins a l'actualitat.**
 - **Conèixer els costums culturals de la ciutat i com han canviat al llarg del temps.**
 - **Diferenciar les etapes de creixement i de crisi de la Guerra Civil i del Franquisme fins a la definitiva instauració de la democràcia.**
 - **Relacionar esdeveniments econòmics, tecnològics, socials, educatius d'aquella època i de l'actual.**
 - **Conèixer el nom i identificar en un mapa alguns dels elements geogràfics més significatius de l'entorn proper, per exemple: Seu Vella, Plaça de la Sardana, Camps Elisis, Estació del Ferrocarril, Plaça de la Paeria, Plaça Sant Joan..., i de l'entorn un xic més llunyà (Canal Segarra-Garrigues...) o bé de conjunt sociopolític (Catalunya, Espanya, Europa, Amèrica, Àfrica...).**
 - **Identificar en un plànol de la ciutat el propi barri o zona i els llocs significatius i planificar un recorregut per la ciutat mitjançant gràfics dels transports públics.**
 - **Adonar-se dels canvis que s'han produït al llarg de la història utilitzant com a indicadors la vivenda, el treball, els transports, els mitjans de comunicació, el vestit, l'arquitectura, ...)**
 - **Ordenar temporalment alguns fets històrics rellevants utilitzant les nocions bàsiques de successió, duració i**

simultaneïtat (abans de, després de, al mateix temps que, mentre)

- **Descriure alguns fets i característiques de diferents èpoques històriques: de la revolució industrial, la segona república, la guerra mundial, el franquisme, època actual (tecnologia, societat de la informació i de la comunicació...)**
- **Interpretar i conèixer els recursos tecnològics que s'han utilitzat al llarg dels darrers 150 anys (del telègraf al mòbil, del carro al cotxe, del tren de vapor a l'AVE,...)**
- **Potenciar la capacitat autònoma d'observació, d'anàlisi i de recerca de l'alumne.**
- **Tenir una actitud crítica davant dels missatges i informacions que es van captant.**
- **Valorar el diàleg com un instrument per a debatre esdeveniments històrics.**

3. CONTINGUTS

L'Exposició Ciutadana *"De l'enderroc de les muralles al tren d'alta velocitat. 150 anys de canvis i transformacions"* es vertebrava al voltant de 3 grans eixos. Aquests, per tant, són els principals continguts, en funció del nivell educatiu, a treballar:

-La ciutat que creix i es transforma

- La mesura del temps. La cronologia
- La noció temporal: passat, present i futur
- La noció de ciutat "complexa"
- La idea de patrimoni cultural: protecció i preservació
- L'edificació i els monuments emblemàtics de la ciutat
- L'enderroc de les muralles i la planificació urbanística de la ciutat i els seus canvis històrics
- L'expansió i urbanització dels Camps Elisis
- L'impuls i expansió del marge esquerra del Riu Segre
- La recuperació del Turó de la Seu i el de Gardeny
- La emersió dels diferents barris de la ciutat i les seves connexions
- Les fonts d'informació: orals, escrites, materials i gràfiques per a l'estudi dels canvis urbans
- L'establiment de relacions i realització de comparacions entre dades obtingudes

A detailed historical map of Lleida, Spain, showing the city's layout, the Ebro river, and surrounding terrain. The map is oriented with North at the top. The city is depicted with various colored areas representing different districts or landmarks. The Ebro river flows along the right side of the city. The map includes labels for various streets and districts, such as 'C. LA TRINIDAD' and 'C. LA VILA'.

-La ciutat que s'obre al món amb les infraestructures

- L'evolució dels mitjans de transport a Lleida i a les seves rodalies. Canvis històrics
- L'arribada del tren d'alta velocitat i la interconnexió amb les grans ciutats catalanes i espanyoles
- Les noves vies d'accés i comunicació
- El paper de les telecomunicacions des de mitjans del segle XIX fins als inicis del segle XXI

-La ciutat, les persones i els canvis socials i culturals

- La noció de canvi social a través de la història de la ciutat
- L'educació des d'una perspectiva històrica
- Els espais de lleure, les festes i la cultura popular
- La presència i la participació de la dona a la societat lleidatana
- Evolució de les manifestacions culturals a Lleida

4. ACTIVITATS

L'activitat principal d'aquesta celebració gira al voltant de l'Exposició Ciutadana *"De l'enderroc de les muralles al tren d'alta velocitat. 150 anys de canvis i transformacions"* ubicada al soterrani de l'Auditori Enric Granados on s'hi troben restes de l'època romana.

La visita a l'Exposició té una durada de 40 minuts fins a 1 hora aproximadament, en funció del recorregut que escollit per cadascun dels grups de visitants. La finalitat de l'exposició és la de permetre descobrir el passat i la seva relació amb el present d'una manera interactiva, lúdica i comprensible, alhora que rigorosa. Es mostra l'evolució de les formes de vida que s'han donat al nostre territori des del 1859 fins al 2009, per mitjà d'una gran quantitat de reproduccions d'objectes, documents i reconstruccions basades en la informació històrica, amb el suport d'innombrables elements interactius manuals, informàtics i audiovisuals.

Un dels objectius de l'exposició és arribar a tots els ciutadans i ciutadanes de les contrades de Lleida. Així, hem distribuït a través de nivells les diferents activitats que es poden generar i d'altres paral·leles i relacionades directament que es poden treballar abans, durant o després de la seva visita.

No és una proposta tancada, sinó una proposta oberta i flexible, on cada centre ha d'elegir les activitats que puguin

**complementar (abans i/o després) la visita a l'Exposició,
atenent al projecte docent del centre.**

▪ Etapa de l'Educació Infantil

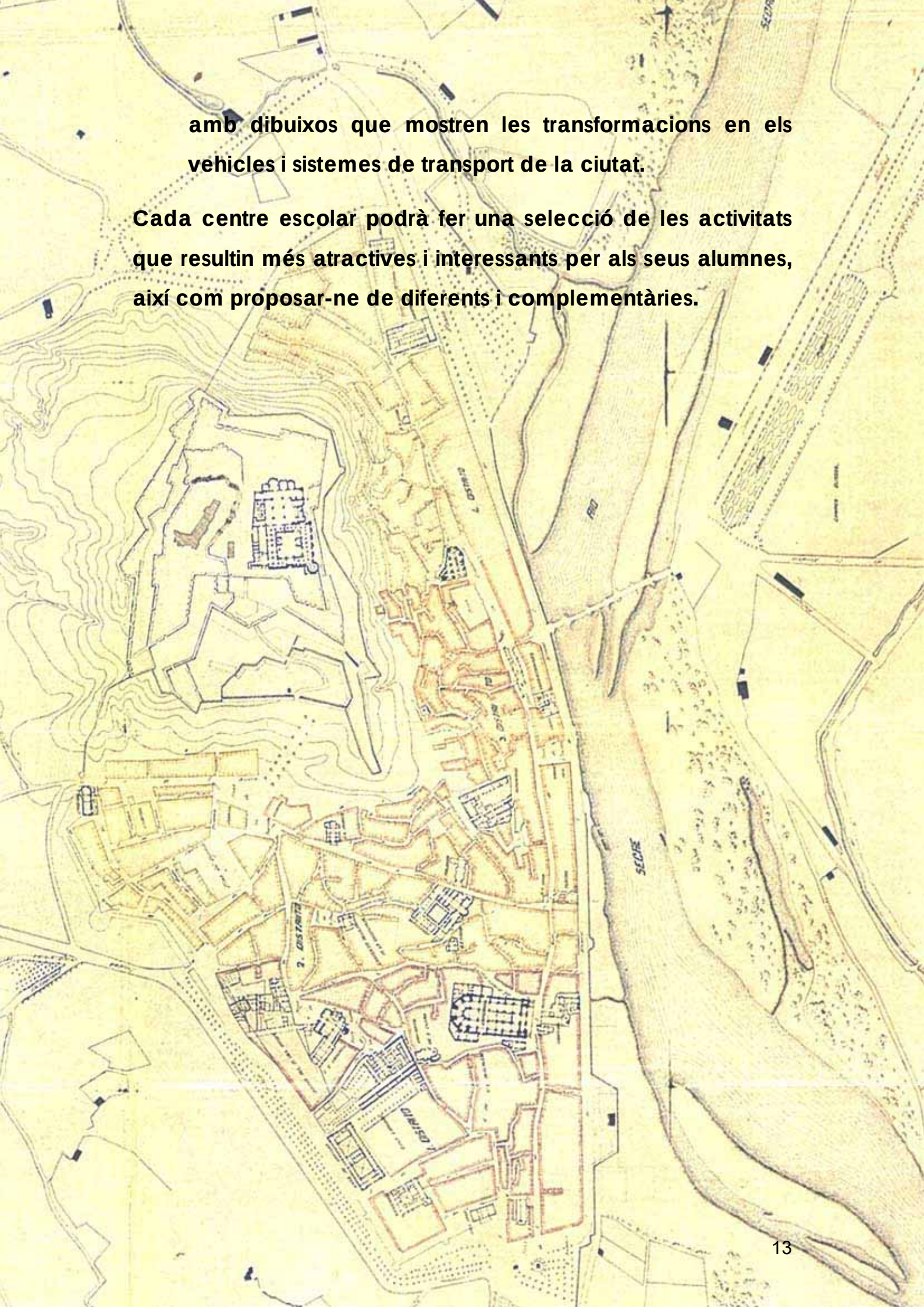
Per a l'ensenyament infantil l'exposició ofereix un gran ventall d'activitats: imatges molt realistes per als més menuts, itineraris amb recorreguts temàtics i cronològics, tallers d'experimentació i descoberta i activitats de coneixement directe del passat a partir d'històries viscudes. Totes les activitats tenen com a objectiu final introduir els alumnes de P-3, P-4 i P-5 en les nocions bàsiques de la història de la nostra ciutat, la identificació d'alguns dels espais més significatius, i alhora fomentar els valors de la societat democràtica.

Altres activitats que conformen la resta del programa didàctic són les següents:

- **Espais viscuts a través del joc.** Es tracta de realitzar jocs didàctics en diferents barris, places i indrets de la ciutat assumint la idea de patrimoni urbanístic, històric i cultural que simbolitza el pas del temps d'aquests 150 anys a la ciutat.
- **Conèixer les transformacions de la ciutat i els canvis històrics en els mitjans de transport a través de l'expressió plàstica i visual.** Oferirem un model estàndard

amb dibuixos que mostren les transformacions en els vehicles i sistemes de transport de la ciutat.

Cada centre escolar podrà fer una selecció de les activitats que resultin més atractives i interessants per als seus alumnes, així com proposar-ne de diferents i complementàries.

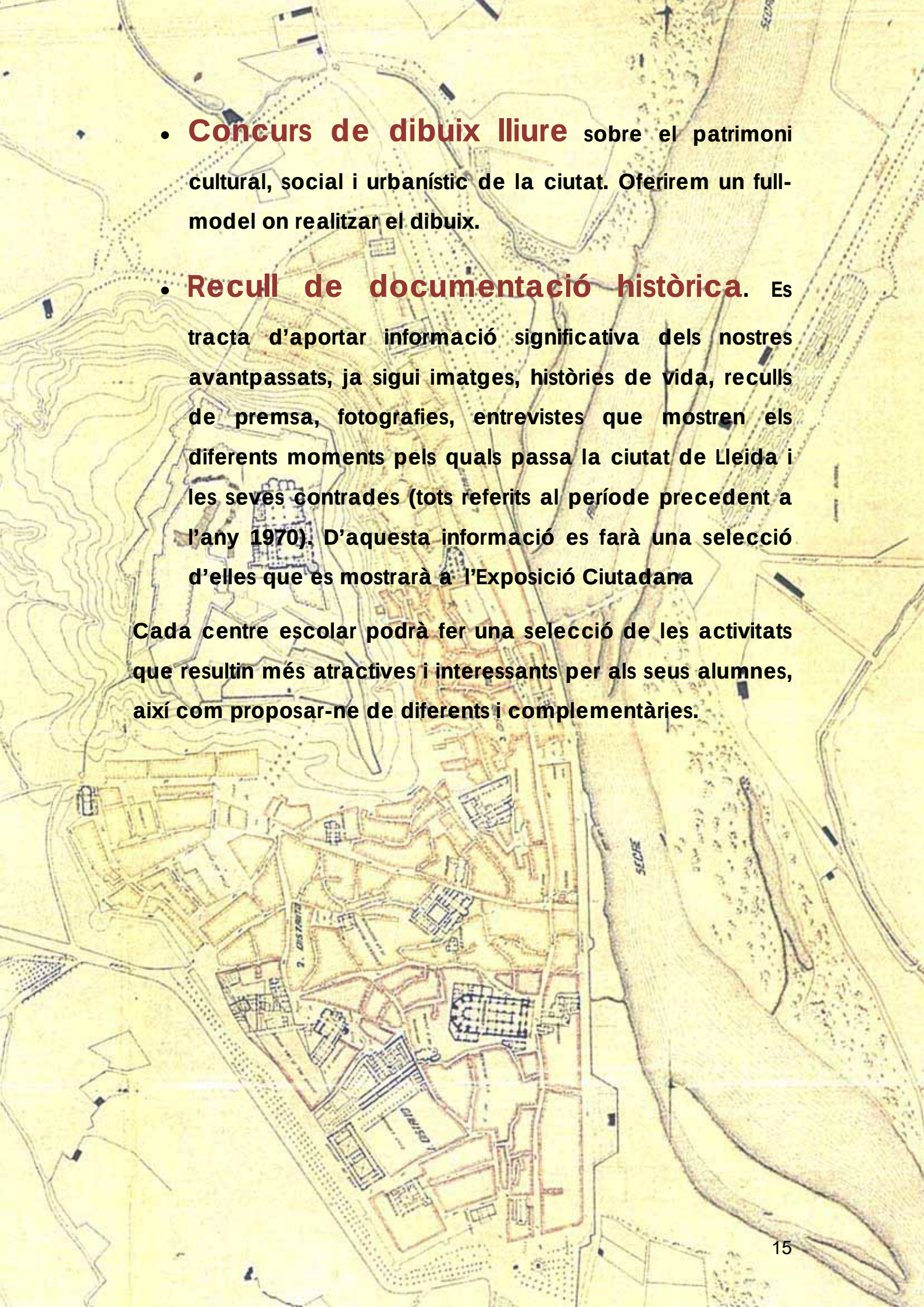
▪ **Etapa de l'Educació Primària**

Per a l'ensenyament primari l'Exposició ofereix la possibilitat de generar activitats pels cicles inicial, mitjà i superior, per mitjà de diverses imatges, itineraris amb recorreguts temàtics i cronològics, tallers d'experimentació i descoberta i activitats de coneixement directe del passat a partir d'històries viscudes. Totes les activitats tenen com a objectiu final introduir els alumnes de primària en els conceptes bàsics de la història i del coneixement social i cultural i, alhora, fomentar els valors de la societat democràtica.

Molts dels continguts històrics, econòmics, socials i culturals apareixen descrits en el currículum de l'etapa d'educació primària. En aquest document es fa referència a les diferents àrees curriculars, tot aprofitant que es tracta d'un contingut transversal i integral al currículum escolar.

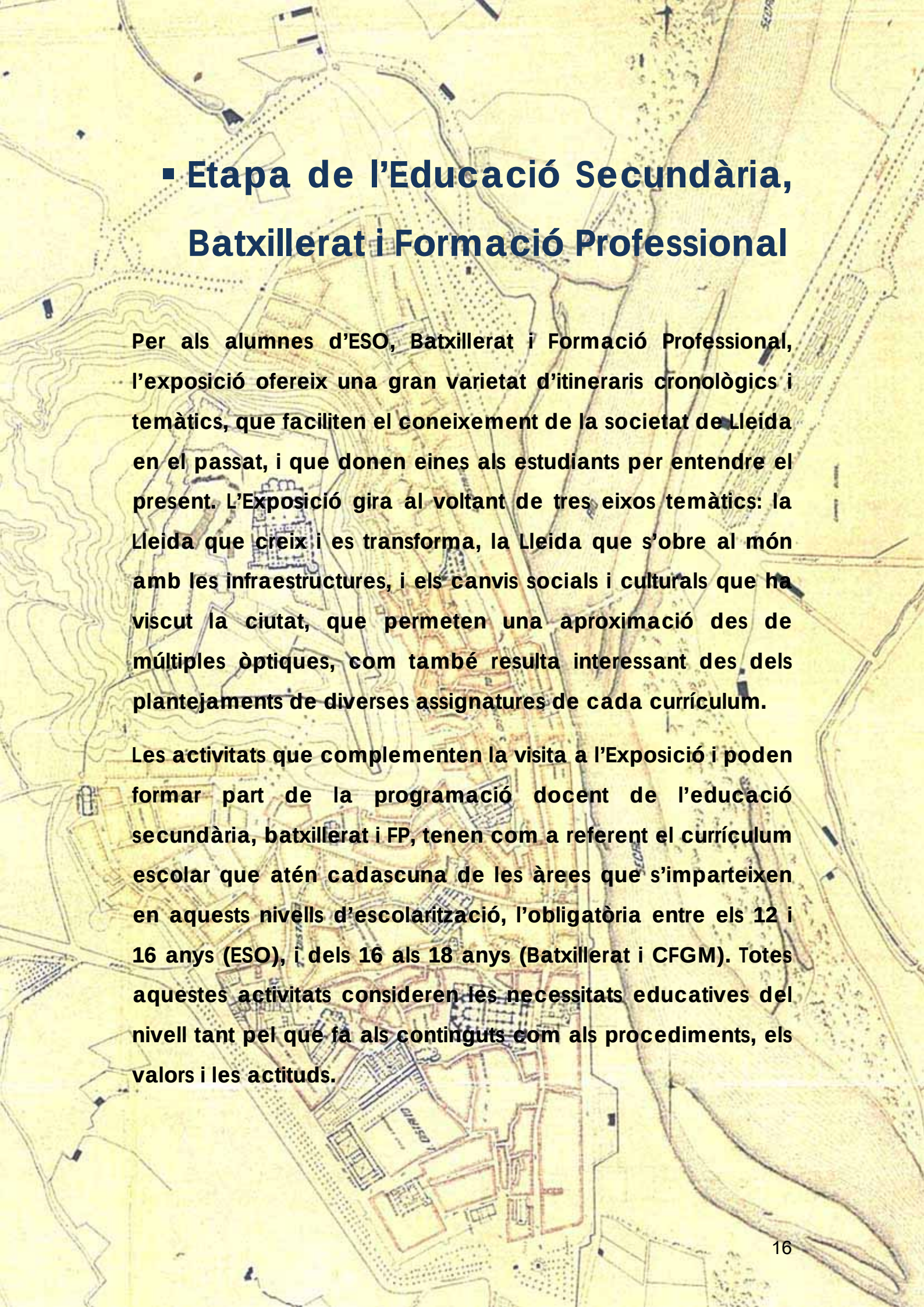
Altres activitats complementàries que conformen la resta del programa didàctic són les següents:

- **Disseny de l'Auca "Any Fuster: 1859-2009"**. En la qual es posa de manifest en format d'auca el període del 1859 al 2009, tot treballant l'expressió escrita i la representació gràfica aplicades a la història de la ciutat de Lleida.

-
- **Concurs de dibuix lliure** sobre el patrimoni cultural, social i urbanístic de la ciutat. Oferirem un full-model on realitzar el dibuix.

- **Recull de documentació històrica.** Es tracta d'aportar informació significativa dels nostres avantpassats, ja sigui imatges, històries de vida, reculls de premsa, fotografies, entrevistes que mostren els diferents moments pels quals passa la ciutat de Lleida i les seves contrades (tots referits al període precedent a l'any 1970). D'aquesta informació es farà una selecció d'elles que es mostrarà a l'Exposició Ciutadana

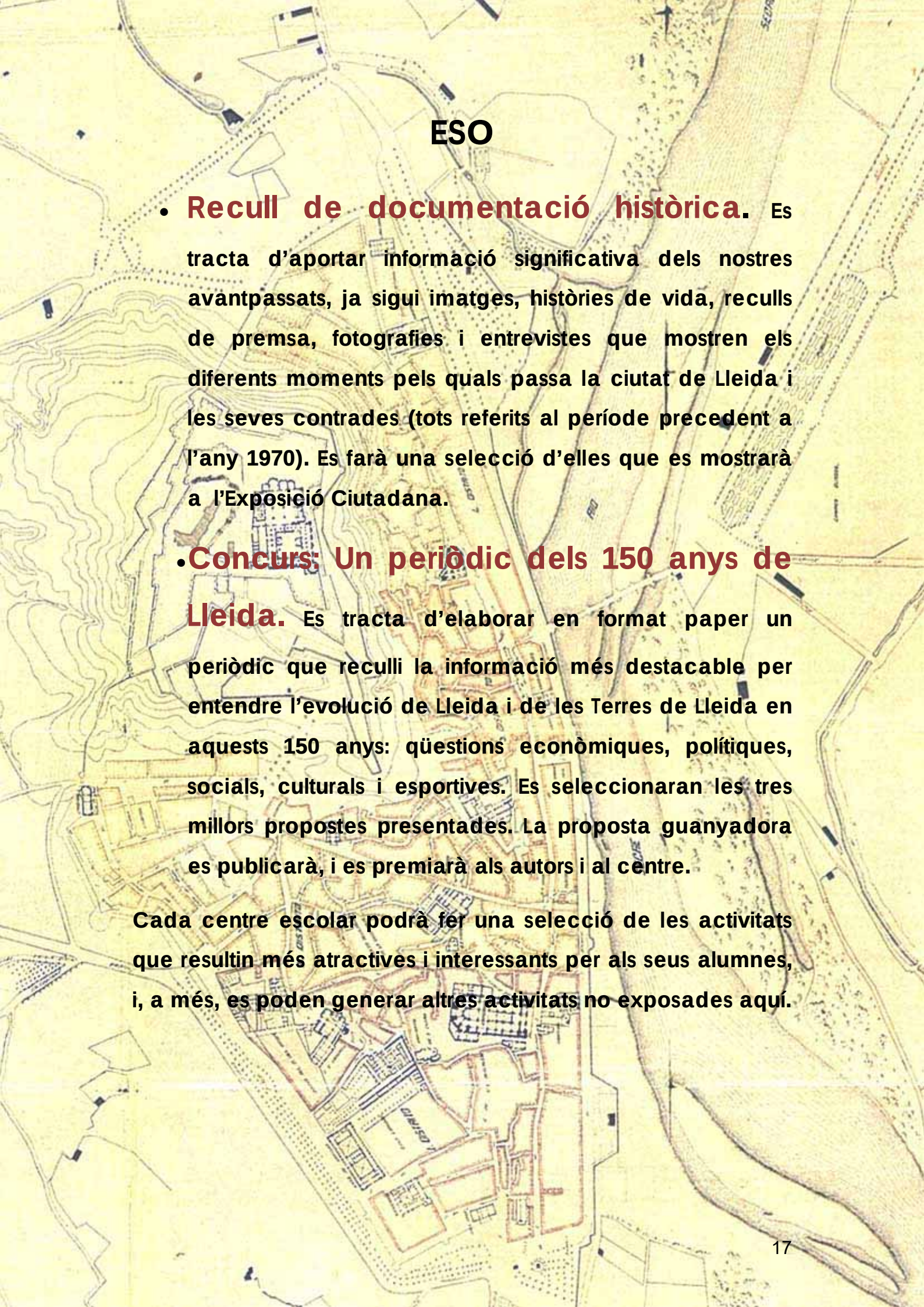
Cada centre escolar podrà fer una selecció de les activitats que resultin més atractives i interessants per als seus alumnes, així com proposar-ne de diferents i complementàries.

▪ Etapa de l'Educació Secundària, Batxillerat i Formació Professional

Per als alumnes d'ESO, Batxillerat i Formació Professional, l'exposició ofereix una gran varietat d'itineraris cronològics i temàtics, que faciliten el coneixement de la societat de Lleida en el passat, i que donen eines als estudiants per entendre el present. L'Exposició gira al voltant de tres eixos temàtics: la Lleida que creix i es transforma, la Lleida que s'obre al món amb les infraestructures, i els canvis socials i culturals que ha viscut la ciutat, que permeten una aproximació des de múltiples òptiques, com també resulta interessant des dels plantejaments de diverses assignatures de cada currículum.

Les activitats que complementen la visita a l'Exposició i poden formar part de la programació docent de l'educació secundària, batxillerat i FP, tenen com a referent el currículum escolar que atén cadascuna de les àrees que s'imparteixen en aquests nivells d'escolarització, l'obligatòria entre els 12 i 16 anys (ESO), i dels 16 als 18 anys (Batxillerat i CFGM). Totes aquestes activitats consideren les necessitats educatives del nivell tant pel que fa als continguts com als procediments, els valors i les actituds.

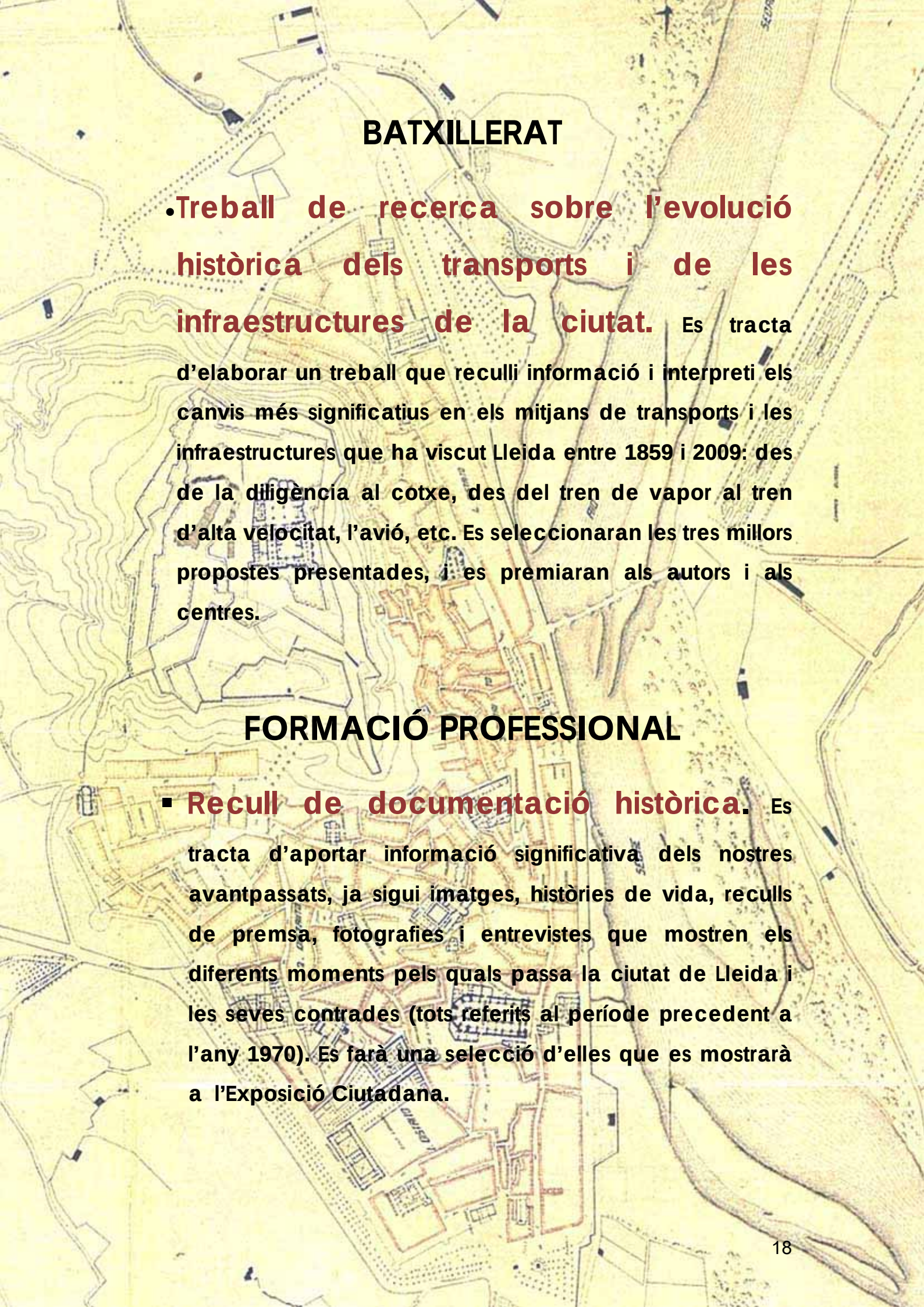

ESO

- **Recull de documentació històrica.** Es tracta d'aportar informació significativa dels nostres avantpassats, ja sigui imatges, històries de vida, reculls de premsa, fotografies i entrevistes que mostren els diferents moments pels quals passa la ciutat de Lleida i les seves contrades (tots referits al període precedent a l'any 1970). Es farà una selecció d'elles que es mostrarà a l'Exposició Ciutadana.

- **Concurs: Un periòdic dels 150 anys de Lleida.** Es tracta d'elaborar en format paper un periòdic que reculli la informació més destacable per entendre l'evolució de Lleida i de les Terres de Lleida en aquests 150 anys: qüestions econòmiques, polítiques, socials, culturals i esportives. Es seleccionaran les tres millors propostes presentades. La proposta guanyadora es publicarà, i es premiarà als autors i al centre.

Cada centre escolar podrà fer una selecció de les activitats que resultin més atractives i interessants per als seus alumnes, i, a més, es poden generar altres activitats no exposades aquí.

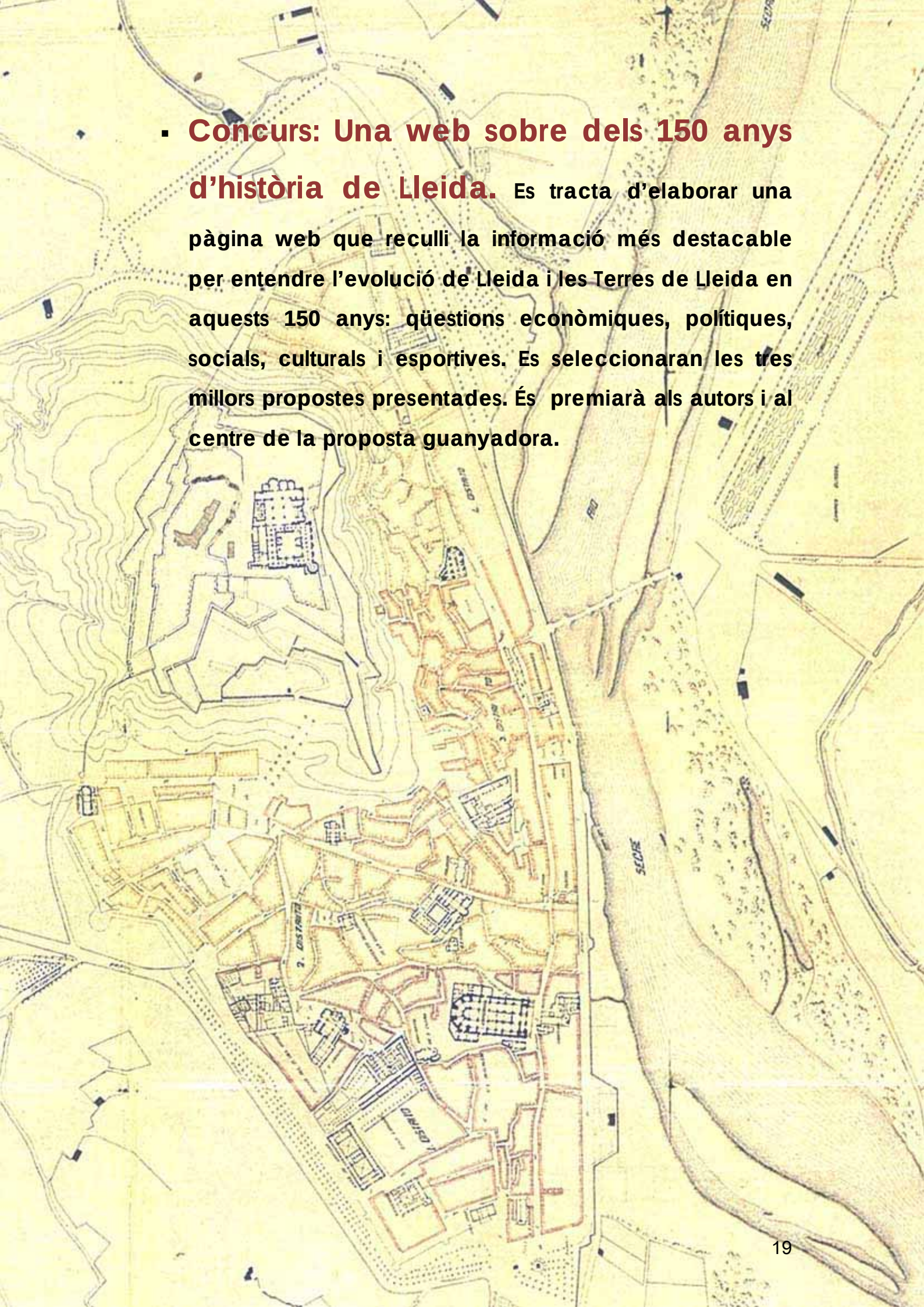
BATXILLERAT

• **Treball de recerca sobre l'evolució històrica dels transports i de les infraestructures de la ciutat.**

Es tracta d'elaborar un treball que reculli informació i interpreti els canvis més significatius en els mitjans de transports i les infraestructures que ha viscut Lleida entre 1859 i 2009: des de la diligència al cotxe, des del tren de vapor al tren d'alta velocitat, l'avió, etc. Es seleccionaran les tres millors propostes presentades, i es premiaran als autors i als centres.

FORMACIÓ PROFESSIONAL

- **Recull de documentació històrica.** Es tracta d'aportar informació significativa dels nostres avantpassats, ja sigui imatges, històries de vida, reculls de premsa, fotografies i entrevistes que mostren els diferents moments pels quals passa la ciutat de Lleida i les seves contrades (tots referits al període precedent a l'any 1970). Es farà una selecció d'elles que es mostrarà a l'Exposició Ciutadana.

-
- A detailed historical map of Lleida, Spain, showing the city's layout, the Segre River, and surrounding terrain. The map is oriented with North at the top. The city is depicted with various buildings, streets, and fortifications. The Segre River flows along the right side of the city. The map is drawn in a style typical of 19th-century cartography, with fine lines and a color palette of yellows, browns, and blues.
- **Concurs: Una web sobre dels 150 anys d'història de Lleida.** Es tracta d'elaborar una pàgina web que reculli la informació més destacable per entendre l'evolució de Lleida i les Terres de Lleida en aquests 150 anys: qüestions econòmiques, polítiques, socials, culturals i esportives. Es seleccionaran les tres millors propostes presentades. És premiarà als autors i al centre de la proposta guanyadora.

Altres activitats relacionades amb la visita de l'Exposició Ciutadana

A més d'aquesta gradació d'activitats per nivells educatius, s'oferirà als centres la possibilitat de afegir a la visita a l'Exposició "Lleida, de l'enderroc de les muralles al tren d'alta velocitat", la visita a altres equipaments culturals i patrimonials, com per exemple:

- **Museu de Lleida.**
- **Seu Vella de Lleida**
- **Museu d'Art Jaume Morera.**
- **Centre d'Art La Panera**
- **Museu de l'Aigua**
- **Museu Roda Roda**
- **Castell de Gardeny**
- **Palau de la Paeria**
- **Catedral Nova**
- **Església de Sant Llorenç, Sant Martí i Sant Joan**
- **Antic Hospital de Santa Maria-Seu de l'Institut d'Estudis Ilerdencs**

